

ELVIN ABASOV

AMEA.A.A.Bakıxanov adına Tarix institutu

“Ümumi Tarix”şöbəsinin doktorantı.

E-mail:Elvinabasov@yahoo.com

“FRANSA VƏ QONDARMA ERMƏNİ SOYQRIMI”*Açar sözlər:* “Erməni soyqırımı”, Fransa, Türkiyə, Avropa İttifaqı*Ключевые слова:* так называемый «армянский геноцид», Турция, Европейский Союз, Франция, Армянское лобби*Key words:* the so-called “Armenian genocide”, Turkey, European Union, France, the Armenian lobb

Fransa tərəfindən qondarma erməni soyqırımının tanınması hadisəsi son vaxtlar ən aktual məsələlərdən biri olmuşdur. Bütün türk dünyasını sarsıdan bu məsələnin ədalətli həlli üçün dərin elmi araşdırmaya və “erməni soyqırımı”nın qondarma olmasını, ermənilərin tarixi faktları saxtalaşdıraraq öz siyasi məqsədləri üçün “soyqırım”iddiasından istifadə etmələrini bütün dünyaya çatdırmağa ehtiyac var. Bu məqsədlə məqalədə konkret faktlara əsaslanmaqla qondarma erməni soyqırımının tanınmasına səbəb olan bir sıra amilləri üzə çıxartmağa çalışmışıq. Bəzi ölkələrin qondarma erməni “soyqırımı” iddiasına inanması, o cümlədən Avropada və beynəlxalq siyasi arenada güclü söz sahibinə malik ölkələrdən biri olan Fransa tərəfindən tanınması türk millətinə dəyən ən ağır zərbələrdən biri kimi qiymətləndirilməlidir.

Qeyd edək ki, tarixən daimi yaşayış yeri və doğma vətənləri olmayan ermənilər müxtəlif ölkələrə səpələnmişdilər. Ermənilərin kompakt şəkildə məskunlaşdıqları ölkələrdən biri də Fransadır. Fransada ermənilərin məskunlaşması 1811-ci ildə bəzi ermənilərin kotolik məzhəbinə keçməsi ilə başlanmışdır. Bu hadisə Qriqoriyan erməniləri ilə düşmənçiliyə gətirib çıxartmasına görə kotolik erməniləri vəziyyətdən çıxış yolunu Fransanın himayəsinə keçməsində görmüşdü [1.s-49]. Beləliklə, 1921-1946-cı illərdə Fransaya Suriyadan, Livandan, Türkiyədən, Yunanıstandan və Sovet ittifaqından ermənilərin kütləvi köçü baş vermişdir [2.s-2]. 1946-cı il Suriya və Livanın Fransanın tabeliyindən çıxmasından sonra köçən ermənilərin sayı daha da artmışdır.

II Dünya müharibəsindən sonra Sovet İKP-nın baş katibi İ. Stalin ölkədə ermənilərin sayını artırmaq və onların vasitəçiliyi ilə Türkiyədən ərazi qoparmaq məqsədi ilə Fransadakı ermənilərin geri qayıtması üçün 1946-cı il oktyabrında qərar vermişdi. Amma geri qayıdan ermənilər burada sosial və siyasi şəraitə uyğunlaşa bilmədiklərinə görə yenidən Fransanı özlərinə ikinci dəfə sığınacaq ölkəsi seçmişdilər. Bu hadisə Sovet Ermənistanı ilə Fransadakı ermənilər arasında uzun müddətli bir siyasi və ideoloji rəqabətə yol açmışdı. Bu bölünmə prosesini Ermənistan SSR-də əhalinin əksəriyyətinin dəstəklədiyi Hnçaq və Ramqavar partiyaları ilə Fransadakı ermənilərin üzv olduqları Daşnakstüyun partiyası arasındakı qütbləşmə də göstərməkdə idi. Amma Ermənistan SSR-dən Fransaya geri qayıdan ermənilər buraya 1915-ci ildə köçmüş ermənilərlə birlikdə daha geniş və çeşitli bir sosial qrup formalaşdırmışdılar.

1946-cı il hadisəsindən sonra nəinki Ermənistan SSR-dən, habelə digər ölkələrdən də ermənilərin Fransaya kütləvi axını başlamışdır. Bu proses fərqli vaxtlarda müxtəlif səbəblərin təsiri ilə indiyədək davam etmişdir. Belə ki, 1950-ci illərin əvvəllərində Fələstin və Şərqi

Avropadan, 1975-ci ildə Livandan, İrandan, 1980-ci il hərbi çevrilişindən sonra Türkiyədən, 1988-ci il zəlzələsindən sonra Ermənistandan Fransaya ermənilərin kütləvi köçü baş vermişdi [1. s-126]. Fransada hazırda 450000-500000 nəfər erməni yaşayır [3. s-9]. Fransaya köçüb gəlmiş ermənilərin bu ölkənin həyat tərzinə uyğunlaşmasında bir o qədər dəçətinlik olmamışdı. Lakin ermənilərin assimilyasiyaya uğraması və Ermənistanla əlaqələrinin getdikcə kəsilməsi, habelə erməni gəncləri tərəfindən “soyqırımın” unudulması hazırda erməni lobbisini qorxurandanən vacib məsələlərdən biridir. Beyrut, Şam və Əlcəzairdən köçmüş ermənilər istisna olmaqla Livan, İran, İstanbulsilli ermənilərin daha çox assimilyasiyaya uğramalarını görə bilərik. Hətta türk və kürd dillərində danışan Anadolu ermənilərini də onların sırasına daxil edə bilərik. Sadəcə Anadolu ermənilərin içərisindən Aruvil, İslə Mulniyo, Alfortvil adlı kasıb bölgələrdə yaşayanlar mühafizəkar xristian olmaqda qalmaqdadırlar, yəni onlar öz qondarma tarixi keçmişlərinə bağlıdırlar [4.s205-239].

Qeyd etdiyimiz kimi Fransaya köçən ermənilərin çox hissəsi əsas 1890-cı ildə Tiflisdə qurulmuş Daşnakstüyun partiyasının ətrafında sıx birləşmişdilər. Hazırda partiyanın mərkəzi Parisdə yerləşir. Yalnız Daşnakstüyun partiyası deyil, bir çox digər erməni partiyaları da Fransada geniş fəaliyyət göstərir. Erməni liberal burjuaziyasını təmsil edən Ramqavar, 1887-ci ildə əsas Cenevrədə qoyulmuş Hnçaq partiyası belələrindəndir. Hazırda bu partiyalar Fransanın nüfuzlu şəxslərini satın almaqla yaxud da öz yalanlarına inandırmaqla Fransanın daxili və xarici siyasətinə təsir edə bilməmişlər və bundan öz məqsədləri üçün istifadə etməyi bacarmışlar. Qondarma erməni “soyqırımı”nın Fransa tərəfindən tanınması belə faktlardan biridir. Əvvəla, onu qeyd edək ki, türk-erməni siyasi qarşıdurması Ermənistan prezidenti R.Koçaryanın hakimiyyəti dövründə milliyyətçi qüvvələrin hərəkətə keçməsiylə daha da fəallaşmışdı. Lakin ondan əvvəl hakimiyyətdə olmuş Levon Ter-Petrosyan fərqli siyasət yeridərək Türkiyə və İrana yaxınlaşmaqla qərbin dəstəyini qazanmağa çalışmış, buna görə də “soyqırım” iddiasından qaçmışdır. Bu da əksəriyyətinin Sosialist partiyasının üzvlərindən ibarət olan Fransa Məclisinin 29 səsle 1998-ci ilin mayın 29-da erməni “soyqırımını” tanınmasına gətirib çıxartmışdır [5]. Amma Senat tərəfindən Məclisin qəbul etdiyi qanuna veto qoyulmuşdu. Senat rəhbəri Rene Monori bunu qərarın leqallaşması üçün yetərli sayın olmamasıyla izah etmişdi. Səsvermədə bu qədər az deputatın iştirak etməsi Məclis, habelə Senat üzvlərinin heç də hamısının qondarma erməni “soyqırımı”na inanmamalarını deməyə əsas vermir. Belə olan halda erməni lobbisi 1999-cu ilin martında qanunun yenidən Senatın gündəminə gətirməyə çalışsa da, məqsədinə nail ola bilməmişdi. Amma erməni lobbisinin israrı 8 noyabr 2000-ci ildə Senat tərəfindən qanunun qəbul edilməsinə səbəb olmuşdu [6.s-7]. Bu hadisə erməni lobbisinin Fransanın daxili və xarici siyasətinə güclü təsirini aydın göstərməkdədir. Nəhayət, Fransa Parlamenti 2001-ci il yanvarın 29-da “Fransa 1915-ci il erməni “soyqırımını” tanıyır” adı altında qanun qəbul etmişdi.

Türkiyə-Fransa münasibətlərini gərginləşdirən amillərdən biri də erməni lobbisinin təsiri ilə Parisdə 2003-cü ildə erməni bəstəkarı və din xadimi Komitasın 6 metrlik heykəlinin ucaldılması olmuşdu. Abidə üzərində “XX əsrin ilk soyqırımının qurbanı, 1.5 milyon erməninin xatirəsinə” sözləri yazılmışdır [7].

Fransa tərəfindən tanınmış erməni “soyqırımı”nın qondarma olduğunu göstərən bir neçə tarixi fakta nəzər salaq. Əvvəla, ermənilərin hər il 24 apreldə qeyd etdikləri “soyqırım” hadisəsi 1915-ci il aprelin 24-də Osmanlı hökuməti tərəfindən erməni komitəsinin 2345 nəfər üzvünün həbs edilməsi ilə bağlıdır [8, s.15]. Ermənilərin məskunlaşdığı ərazilərdə hər an çaxnaşma törədəcəklərindən ehtiyat edən digər ölkələr kimi, Osmanlı dövləti də bir sıra tədbirlərə əl atmağa məcbur qalmışdı. Çünki Anadoluda məskunlaşmış ermənilər burada

Tarix və onun problemləri, № 1 2014

çaxnaşma törətməklə Rusiya tərəfindən Osmanlı torpaqlarının işğalı üçün şərait yaradırdılar. Məsələn 1914-cü il sentyabrında Vanda baş vermiş erməni qiyamları həmin ərazinin Rusiyanın əlinə keçməsinə səbəb olmuşdu. Hətta çar II Nikolay 1915-ci il iyunun 21-də buna görə ermənilərə təşəkkür məktubu yazmışdı. Van hadisələri nəticəsində 1,5 milyon türkün öldürüldüyünü ABŞ-da nəşr olunmuş Çaşnak qəzetinin 24 may 1915-ci il sayında fəxrlə göstərilmişdir [9, s.23]. Bununla belə Rusiya hökuməti Türkiyədə baş verən erməni qiyamlarına maddi dəstək göstərməklə köməyini əsirgəmirdi. 1915-ci il fevral ayında Tiflisdə keçirilmiş Beynəlxalq erməni Konfransında Daşnakstüyun partiyasının ermənilərin silahlanması üçün Rusiyadan 900 rubl maddi yardım alması faktı buna əyani sübutdur. Beləliklə, bəzi erməni tarixçiləri bu faktlar qarşısında aciz qalmış, köçürmə tədbirlərinin ermənilərdən qorunmaq məqsədiylə görüldüyünü inkar edə bilməmişdilər [8, s.52]. Yuxarıda qeyd etdiyimiz bütün bu hadisələr, 1915-ci il mayın 27-də Osmanlı dövlətinin ermənilərin təxribat xarakterli əməllərinin qarşısını almaq məqsədi ilə onların köçürülməsi haqqında qərarın verməsinə gətirib çıxartmışdı. Ərzurum, Van, Bitlisdən çıxarılan ermənilər İraqa sərhəd bölgələrinə, xüsusilə Mosulun Şimal ərazilərinə, Adana, Maraş bölgələrindən isə Suriyanın şimal hissələrinə köçürülmüşdür.

Anadoludan yeni ərazilərə köçürülmüş təxminən 400 min nəfər erməninin təhlükəsizliyi üçün Osmanlı dövləti tərəfindən bir sıra tədbirlər görülmüşdür. Biz bunu İngiltərə Xarici İşlər Nazirliyinin arxivində saxlanılan 163/1331,381/4241,381/9157 sayılı sənədlərdə də aydın görə bilərik [8, s.5-8].

Erməni "soyqırımı"nın qondarma olmasını göstərən dəlillərdən biri də Malta məhkəməsinin qərarıdır. Belə ki, "soyqırım" cinayətinə görə günahkar sayılan bəzi türk vətəndaşları barəsində heç bir dəlillərə rast gəlinmədiyinə görə məhkəmə onlara bəraət vermişdir.

Bundan başqa BMT-nin 1948-ci ilin dekabrın 9-da "soyqırım" cinayəti haqqında qərarı erməni "soyqırımı" iddiasının hüquqi baxımından düzgün olmamasını göstərmişdir. Qərarın 2-ci maddəsinə görə kütləvi qırğınları o halda soyqırım saymaq olar ki, o həmin dövlətin qərarıyla qəsdən törədilmiş olsun. Lakin Osmanlı dövləti tərəfindən ermənilərin kütləvi öldürülməsi barəsində heç bir qərara və tarixi hadisəyə rast gəlinməmişdir. Habelə Ermənistanın ilk baş naziri Kaçaznuninin Daşnakstüyun partiyasına təqdim etdiyi sənəddə də Türkiyə tərəfindən "soyqırım"ın törədilməsiylə bağlı dəlillərə rast gəlinməmişdir. Hətta Türkiyənin ermənilərə qarşı köçürülmə tədbirinin görülməsində Daşnakstüyn partiyasını səbəbkar saymışdı. Bir də maraqlısı odur ki, BMT "soyqırım" cinayəti haqqında sənədi hazırlamadan öncə nəzərdən keçirdiyi bir çox kütləvi qırğınlar sırasında ermənilərin iddia etdikləri qondarma "soyqırım" hadisəsinə yer ayırmamışdır [10, s.3-7]. Ümumiyyətlə ermənilər "soyqırımı" hadisəsini qondarma olmasını gizlətmək üçün məsələyə tarixi və hüquqi tərəfdən yanaşılmasının həmişə əleyhinə olmuşlar, yalnız siyasi müstəvidə daimi gündəmdə tutmağa çalışmışdılar.

1991-ci il sentyabrın 23-də Sovet itifaqının tərkibindən çıxaraq öz müstəqilliyini elan edən Ermənistan Respublikası beynəlxalq siyasi aləmdə ermənilərin zülmə və haqsızlığa məruz qalması imicini yaradaraq "soyqırım" iddiasını irəli sürməyə başlamışdılar. Ermənilər qondarma erməni "soyqırımı"nı qəbul edilməsi ilə Türkiyədən böyük miqdarda təzminatın alınmasına və türk torpaqlarında "Böyük Ermənistan" dövlətinin yaradılmasına nail olmaq istəyirdilər. Ermənilər "soyqırım" məsələsindən istifadə etməklə Türkiyənin Avropa İttifaqına daxil olmasına da mane olmağa çalışırlar. Türkiyənin Avropa İttifaqına daxil olmasının yalnız erməni "soyqırımı"nı tanınmasından sonra mümkünlüyü fikrinə bəzi nüfuzlu mətbuat orqanlarının, o cümlədən L'Express qəzetinin baş redaktoru M Kristianın mövqeyi heç də erməni icmasının ürəyincə olmamışdı. Erməni "soyqırımı" məsələsinin insan haqlarından ayrılıp

sını qeyd edən Kristian, keçmiş hadisələrin Avropa İttifaqı ilə əlaqələndirilməməsinin lazım olduğunu söyləmişdir. Avropa İttifaqı dedikdə fikir və söz azadlığı nəzərdə tutulduğunu söyləmişdi. Nəzərə almaq lazımdır ki, Kristian Makarianın fikri sadəcə insan haqları ilə bağlı idi. Düzdür onun, sadəcə insan haqlarını nəzərə almaqla qondarma erməni “soyqırımı”nın Avropa İttifaqının gündəminə qaldırılmasının əleyhinə olması erməniləri az da olsa narazı salsada, əslində o da erməni “soyqırımı” iddiasını dəstəkləyənlərdən biri idi. Kristian Makarian hətta Türkiyə tərəfindən erməni “soyqırımı” tanınmasa onun Avropa İttifaqına daxil olmasının mümkünsüzlüyünü də qeyd etmişdir. Lakin bununla belə mənfur ermənilər, qondarma erməni “soyqırımı” hadisəsinə fransızları inandırmaq, bunun üçün “soyqırım” məsələsinin ölkə səviyyəsində tanınmasına nail olmaq və real bir tarixi hadisəyə çevirmək üçün müxtəlif yollara əl atırdılar. Bunlardan ən öndə gələnisi isə Fransada hər dəfə keçirilən prezident və bələdiyyə seçkilərindən ermənilərin yararlanmalarıdır. Güclü erməni lobbisinin seçkilərin nəticələrinə mənfəət təsir etməsindən qorxan Fransa nüfuz dairələri ermənilərə hər dəfə güzəştə getməyə məcbur qalırdılar. Erməni lobbisi isə öz növbəsində hər seçki öncəsi qondarma erməni “soyqırımı” məsələsini daima gündəmdə saxlamağa çalışmış və ən sonda “soyqırım”ın Fransa tərəfindən tanınmasına nail olmuşdur. Məsələn 2007-ci il prezident seçilmiş Nikola Sarkozinin mənsub olduğu Xalq Hərəkatı partiyası ilk vaxtlar partiya daxilində Jan Fransua və Fransua Fillon arasında gedən siyasi mübarizə səbəbindən erməni “soyqırımı” haqqında ümumi bir qərarın verilməsi çətinliyi ilə üzləşsə də, seçkilərdə ermənilərin səsini qazanması müqabilində qondarma erməni “soyqırımı”nı inkar edənərə ölkədə cəza qanununun tətbiq edəcəyinə söz vermişdir. Hətta erməni lobbisinin təsiriylə Fransanın Sosialist və Xalq Hərəkatı partiyası Məclisə “soyqırımı” rədd edənləri cəzalandırılması təklifini də irəli sürmüşdülər [11]. Eyni zamanda N.Sarkozi Türkiyənin Avropa İttifaqına daxil olmasının da əleyhinə idi. “Marien” qəzeti bu hadisəni N.Sarkozinin səs ovuna çıxması kimi qiymətləndirmişdir. Qəzetdə N.Sarkozinin bu hərəkatını iqtisadi və siyasi cəhətdən axmaqlıq sayan Fransa Xarici İşlər Naziri Alen Jupun fikirlərinə də yer ayrılmışdır. Məclisə “soyqırımın” inkarına görə cəza verilməsi təklifindən dərhal sonra Türkiyə öz ölkəsində yerləşən bir sıra Fransa şirkətlərini bağladı və Fransa ilə iqtisadi əlaqələri məhdudlaşdırdı [10, s.3].

Fransa mətbuatı bu hadisəni narahatlıqla qarşılamışdı. Bəzi mətbuat orqanları xüsusilə də “Le Croix” qəzeti Türkiyə ilə münasibətlərinin pozulmasının iqtisadi cəhətdən mənfəət nəticələrinə gətirib çıxarmasından bəhs edərək, Türkiyə-Fransa əlaqələrində gərginliyin artmasını anbaan izləyirdilər. “Le Figaro” qəzetinə istinadən Türkiyənin öz səfirliyini geri çağırmasını, “La Stampa” qəzetinə istinadən isə Fransa Xarici İşlər Naziri Alen Jupp tərəfindən Türkiyəni sərt təkpi göstərməməyə çağırmasını görə bilərik. “Le Parisien” və “La Tribune” qəzetləri isə erməni “soyqırımı”nın qəbul edilməsi hadisəsindən sonra Türkiyənin Fransa ilə əlaqələrini dondurulmasından, “L’Humanite” qəzeti R.Ərdoğanın Fransa ilə bərpası çətin olan əlaqələrdən bəhs etməsinə toxunaraq öz narahatçılıqlarını ifadə etmişdilər.

N.Sarkozidən sonra gəlmiş yeni prezident Fransua Olland da 12 mart 2012-ci ildə Erməni Qurluşları Komitəsinin üzvləri ilə görüşərkən Türkiyənin yalnız qondarma erməni soyqırımını tanımasından sonra Avropa İttifaqına daxil olmasının mümkünlüyünü söyləmişdir [12]. Fransanın Türkiyənin Avropa İttifaqına daxil olmasını istəməməsi ölkə mətbuatında da, xüsusilə nüfuzlu qəzetlərdən biri olan “La Repubblica” qəzetində etiraf edilmişdir. Amma etiraf edək ki, Türkiyəni Avropa İttifaqında görməsinə istəməyən Fransa və erməni icması tərəfindən belə bir təklif gəlmişdi ki, Türkiyə erməni “soyqırımı”nın tanınmasından sonra onun Avropa İttifaqına daxil olması məsələsinə görə dialoq aparıla bilər. Türkiyə dövləti Fransadakı səfiri Uluc Özülkər vasitəsi ilə buna rəsmi etirazını bildirmişdir. Dialoq tərəfdarı olan bəzi siyasi

Tarix və onun problemləri, № 1 2014

xadimlər Fransanın dialoq üçün uyğun bir ölkə olmadığını bildirmişdilər. Amma erməni lobbisi hər vəchlə Türkiyə tərəfindən erməni “soyqırımı”nın tanınmasına və ondan təzminatın qoparılmasına nail olmaq istəyirdi. Ona görə də erməni lobbisi Türkiyənin önünə Avropa İttifaqına daxil olması qarşılığında belə bir ağır şərti qoyaraq dialoq tərəfdarı olduqlarını israrla bildirdilər. Erməni lobbisinin liderlərindən biri olan Klavde Mutafyan “soyqırım” məsələsinin müzakirə edilməsinə israrla nail olmaq istəyirdi [13]. Beləliklə, Türkiyənin Avropa İttifaqına daxil olması şərti ilə qondarma erməni soyqırımının tanınması fikri Sosialist partiyası ilə Daşnakstüyun partiyasının ümumi bir fikrinə çevrilmişdi. Eyni zamanda 6 may 2012-ci ildə prezident seçilmiş Sosialist partiyasından olan Fransua Ollandın dövründə erməni lobbisi erməni “soyqırımı” anlayışının Fransanın dərslik kitablarına daxil olmasına nail olmuşdur [14]. Fransua Olland seçki qabağı N.Sarkoziyə nisbətən ermənilərə daha çox vədlər vermişdir. Amma onun mənsub olduğu Sosialist partiyası Türkiyənin Avropa İttifaqına daxil olmasına sət şəkildə qarşıçıxan bir partiya deyildir.

Qondarma erməni “soyqırımı”nın inkarına görə cəza verilməsi təklifi Fransa icması tərəfindən heç də birmənalı qarşılanmamışdır. Bəzi siyasi xadimlər, bunu insan haqlarına, söz və fikir azadlıqlarına zidd bir hadisə kimi qiymətləndirmişlər. College de Fransın Osmanlı tarixinin Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Jille Veynsteyn, Fransa Türkiyə Parlamentlərarası Dostluq qrupunun rəhbəri Mişel Defianbaşvə sağ mərkəzçi, prezidentliyə namizədliyini irəli sürmüş Fransua Bayru, Beynəlxalq Strateji Araşdırmalar İnstitutunun lideri Dider Billon “soyqırımın” inkarına görə cəza verilməsinə qarşı çıxmışdır [1, s.143-145]. Bütün bu etirazlara baxmayaraq, 2006-cı il oktyabrın 12-də Fransa Məclisində 577 üzvdən 50-nin iştirakı ilə erməni “soyqırımının” inkar edilməsinə görə il həbs və 45000 yevro pul cəzasının verilməsini özündə əks etdirən yeni bir qanun qəbul edilmiş və təsdiqi üçün Senata göndərilmişdi. Qondarma erməni soyqırımını inkar edilməsinə görə cəza tədbirlərinin görülməsi haqqında qanunun müəllifi Xalq Hərəkatı partiyasının üzvü Valeri Boyer idi. Onun fikrinə görə məqsəd Tükiyə ilə münasibətləri pozmaq deyil, Fransa vətəndaşlarını qorumaqdır. Fransa Senatının üzvü Natali Gule: “Fransa Məclisi erməni “soyqırımı” ilə bağlı məsələni tarixçilərə buraxmalıdır” fikrini qeyd etmişdi. Onun fikrincə qanunun Məclisdə qəbul edilməsi üçün onun hər iki palatada təsdiqi vacibdir. Qanunun qəbulu zamanı iştirak edən 50 millətvəkilinin 38-i lehinə, 7-si əleyhinə səs vermişdi. 22 dekabr 2011-ci ildə Fransa Parlamenti tərəfindən qəbul edilmiş erməni “soyqırımını” inkar edənləri cəzalandırılması haqqında qanun layihəsi Senata təqdim edilmişdir. Amma 18 yanvar 2012-ci ildə Senatın konstitutsiya komissiyasında qanun layihəsinin Fransa Konstitutsiyasının 33-cü maddəsindəki fikir və söz azadlığına zidd olması əsas götürülərək onun qəbul edilməzliyi qərarına gəlinmişdir. O cümlədən, qanun layihəsi Avropa İnsan Haqları müqaviləsinin 10-cu maddəsinə də zidd idi [14]. Hadisələrin gedişatı ilk vaxtlar 2006-cı ildə olduğu kimi cərəyan etsə də birdən vəziyyət ermənilərin xeyrinə dəyişdi. Belə ki, 23 yanvar 2012-ci ildə Senatda konstitutsiya komissiyasının “soyqırımın” inkarına görə cəza verilməsi qanun layihəsinin qəbul edilməzliyi qərarı rədd edilmiş, əksinə layihə bəyənilmiş və həmin gün qanuniləşdirilmişdir. Bundan sonra növbəti addım onun Konstitutsiya Məhkəməsinə təqdim edilməsi idi. Bunu Məclis və ya Senat rəhbəri, 60 millət vəkili və ya senator etməli idi. Senatorlar prezident və mənsub olduqları partiyaların təzyiqi altında idilər. Lakin qondarma erməni soyqırımına qarşı deyil, qanunun insanların fikir və söz azadlıqlarına zidd olmasının əsas gətirən 65 millət vəkili və 77 senator onun ləğvi üçün 31 yanvar 2012-ci ildə Konstitutsiya Məhkəməsinə müraciət etmişdir. Fransa Konstitutsiya məhkəməsi də qanunun insanların fikir və söz azadlıqlarına zidd olduğunu təsdiqləmişdi [15]. Senat tərəfindən qondarma erməni soyqırımının inkar edilməsinə görə cəza

verilməsi haqqında qanunun qəbul edilməsi hadisəsindən sonra Corriere della Sera dərgisinə istinadən Türkiyə prezidenti Abdullah Gülün iki gün boyunca telefon zənginə Fransa prezidenti cavab verməmişdi [16].

Beləliklə, azğın ermənilər 1915-ci il hadisələrini türklər tərəfindən ermənilərə qarşı törədilmiş bir “soyqırım” kimi qabardaraq, beynəlxalq səviyyədə onun tanınmasına nail olmağa və Türkiyədən təzminat qopartmağa çalışmalarını görürük. Bütün bu hadisələrə qarşı biz tarixçilər hərəkətə gəlməli, erməni yalanlarını sübut edərək dünyaya çatdırmalıyıq.

ƏDƏBİYYAT

1. Elif Arslan: “Ermeni diasporasının Ermenistan iç politikasına etkisi”/Ermeni sorununun ortaya çıxışında Fransanın rolu. Kocaeli, 2006, s.235
2. Akgönül Samim: “Fransa ermeni toplumu ve Türkiye”/Ermeni Araştırmalar Dergisi. 2002, sayı 5
3. Mazıçı Nurşen: “Erməni soyqırımını qanunu və Fransa xarici siyasəti” Radikal dərgisi, 23.02.2012, sayı-11
4. Ter Minassian Anahide: “Les Armeniens de Paris de puis 1945 les Paris de Entraners”/Paris publication de la Sarbonne 2001
5. Milliyyət, 30 may 1998
6. www.1news.com.tr/15.12.2012 /“Ermeni lobbisi iş başında”
7. Sedat Laçiner: “Ermeni sorunun Fransa Türkiyə ilişkilerine etkisi” 6 Ocak 2010
8. G Kamuran: Ermeni Dosyası, TTK Neşriyyat-1983 s 210
9. Esad Uras: “Ermənilər və erməni sorunu” Ankara 2003 s 125
10. Nazan Moroğlu: “Hüquqi baxımından erməni soyqırımını iddiası” İstanbul, 2001.
11. www.ikv.org.tr
12. Ahmet Fuat Mütevelli: “Ermeni soyqırımını iddiaları karşısında gerçekler”, İstanbul, 2001, s.
13. www.avim.org
14. www.newstimes.az
15. ömer Engin Lütem: “Ermeni kanunu və Fransa Anayasa Mahkemesi” 31 ocak 2012 \Avrasiya İncelemler Merkezi\
16. “Corriere della sere” 2012.02.13

ЭЛЬВИН АББАСОВ

ФРАНЦИЯ И ТАК НАЗЫВАЕМЫЙ «АРМЯНСКИЙ ГЕНОЦИД»

По исторически сложившимся обстоятельствам, армяне, неимевшие родных земель, очагов, вынуждены были поселяться на территориях других стран. Считая эти земли своей «родиной», они учиняли погромы, резни, разрушали, уничтожали, убивали и прибегали к пр. агрессивным и преступным действиям.

Одной из таких стран является Турция. В годы первой мировой войны Османское правительство 1915 году в целях предотвращения накала армянских мятежей, провоцирующих захватническую политику России в отношении турецких земель и происходящих в результате этого событий, вынуждено было переселить армян из восточной Анатолии в приграничные с Ираком и в северные приграничные районы Сирии.

Tarix və onun problemləri, № 1 2014

Из архивных материалов Турции видно, что со стороны Османского правительства была обеспечена безопасность жизни переселенных армян. Но, пренебрегая этими фактами, армяне, раздувая, преувеличивая арест 2345 армян 24 апреля 1915 года, пытались это продемонстрировать как «геноцид» и этой такназываемой идеей «геноцида» решили обмануть весь мир. В числе стран, подвергнутых этой провокации, оказалась Франция. Признание Францией такназываемого «армянского геноцида», стало в последние годы одним из самых актуальных вопросов. Этот факт свидетельствует о том. Насколько сильно армянское лобби этой стране, и как оно действует на внешнюю политику Франции.

Не только факт признания Францией такназываемого «армянского геноцида», но также превращение в объект обсуждения наказание за отрицание такого геноцида, обязывает нас, историков, принять все меры, разоблачающие всю фальшивость армян.

ELVİN ABASOV

FRANCE AND THE SO-CALLED “ARMENIAN GENOCIDE”

Armenians that historically never had their native land were obliged to settle in the territories of other countries, and committing rebellions, massacres considered those lands their “homeland.” One of these countries is Turkey. The Ottoman government trying to prevent the Armenian riots during the years of the World War I which had fueled the aggressive policy of Russia against the Turkic lands, in 1915 was forced to resettle the Armenians from eastern Anatolia to the border with Iraq and of northern Syria. If we look through the archival materials of Turkey then can see that life and safety of the transferred Armenians was ensured by the Ottoman government. However, the Armenians did not regard this, but instead tried to show the arrest of 2345 Armenians on April 24, 1915 as “genocide” and deceive the whole world. One of such countries is France. The recognition of the so-called “Armenian genocide” by France has become one of the most pressing issues. It shows the power of the Armenian lobby there and its influence on foreign policy of France. Not only the recognition of the so-called “Armenian genocide” by France, as well as making the issue of infliction a punishment on those who deny the so-called “Armenian genocide” as the object of discussion should make us – historians to unmask the Armenian falsification.

Rəyçilər: s.e.d.E.Nəsirov, t.e.d. Q.Ə.Əliyev

AMEA A.A.Bakıxanov adına Tarix İnstitutunun “Ümumi tarix” şöbəsinin 13 yanvar 2014-cü il tarixli iclasının qərarı ilə çapa məsləhət görülmüşdür (protokol №02).